

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Ústav věd o umění a kultuře

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce a studijní obor: **Mgr. Barbora Doležalová**, Kulturaální studia

Název práce: **Není to pravda, ale mohla by být: fake news v současném českém mediálním prostoru**

Vedoucí práce: Mgr. Peter Chvojka, Ph.D.

Oponent práce: prof. PhDr. Bohumil Jiroušek, Dr.

Slovní vyjádření, náměty a otázky k obhajobě:

Poslední roky nás učí, že zažitá očekávání se tak snadno mění, předpoklady, které máme na počátku psaní práce z hlediska harmonogramu či přístupnosti pramenů, se nakonec ukazují jako liché, měněné pod vlivem vnějších okolností, událostí „velkého“ světa, které zasahují do našich životů. Zatímco v letech 2020-2021 byla řada výzkumných prací poznamenána epidemií covid 19 (nemožností cestovat za prameny, literaturou apod.), rok 2022 s válkou na Ukrajině ukazuje další aspekty „ztráty“ pramenů, v tomto případě blokaci dezinformačních webů, což Barboře Doležalové v mnohém ztížilo její práci, jak upozorňuje v samotném závěru diplomové práce. Možná by bylo vhodné na to upozornit již v úvodu, že mnoho materiálu se jí tak zneprístupnilo, nešlo již dohledat; vlastně to původně asi nejdůležitější k její práci se nakonec octlo – vnější politickou a vojenskou situací – mimo vlastní referenční rámec autorky, musela si tak vystačit jen s dílčími výseky původního tématu.

Autorka ke svému tématu přistoupila z výrazně feministických pozic, což ji situaci také ne/usnadňuje, neboť se již předem vyhraňuje v tom, s čím pravděpodobně nebude souhlasit, posouvá se tak na hranu toho, kde ještě jde o akademické psaní a kde již o snahu utvářet svět z vlastní perspektivy. Značnou část práce tak představuje její výklad feminismu a postfeminismu, jenž místy až příliš překrývá metodologii, vysvětlení kritické analýzy diskursu, resp. snaha zahrnout vše tak nechává čtenáře na pochybách, ke kterému z autorů/autorek (zvl. N. Fairclough, R. Wodak) se vlastně při kritické analýze diskursu hlásí, případně by možná bylo vhodné výrazněji využít i historický přístup k diskursu, upozorňovat více na jeho proměny pod vlivem „hegemonistických“ ideologií v konkrétním čase či u

konkrétní skupiny/generace. Místy tak opomíjí, že feminismus je stejně tak ideologií jako např. konzervativismus, někdy tak má tendenci chápat fake news až příliš široce, jakkoli to může být leckdy i sympatické. Možná by v rámci obhajoby mohla Barbora Doležalová vysvětlit, zda (nejen) v této pasáži své práce necítí jistý rozpor: „Genderová problematika ale není věcí osobního názoru, je to vědecké téma, které stejně jako ostatní záležitosti vyžaduje odbornou znalost. Genderová témata se stala věcí veřejnou, kdy byla vyjmuta ze sociálně-humanitních věd, a změnil se tak onen diskursivní prostor a význam“ (s. 41). Podle mého soudu nemůžeme od široké veřejnosti očekávat hluboké vědecké znalosti, které autorka zřejmě očekává, navíc očekává obecný souhlas se svými tvrzeními. Zásadní otázka ovšem je, zda vše, co nepovažuji za shodné s mým (ideologicky ukotveným) názorem, je možné chápat jako fake news? Myslím, že v tomto směru po první rozsáhlé části došly autorce už trochu síly v argumentaci u jednotlivých příkladů (pátá a šestá kapitola), že vlastní diskursivní analýza místy ulpěla dost na povrchu, vlastní postoj občas převážil nad snahou skutečně popsat diskursivní praktiky a mocenské vztahy, jakkoli na úrovni diplomové práce to může být dost obtížné.

Chápu, že ze své (výrazně) feministické pozice autorka odmítá užívat generické maskulinum, nicméně v některých případech (slovo „autorstvo“ apod.) to poněkud komplikuje srozumitelnost textu, který je – zejména ve výkladu feministických teorií – již tak dostatečně zatížen snahou postihnout všechny aspekty (proudy) bez větší hierarchizace.

Po formální stránce práce nepochybně splňuje nároky kladené na kvalifikační práci, také rozsah překlepů a stylistických prohřešků je relativně minimální.

Závěrem musím konstatovat, že Barbora Doležalová vytvořila v mnoha aspektech zajímavý text, prokazující rozsáhlé znalosti, v jistém směru však vybočující z tradic (českého) akademického psaní, využívajícím dané znalosti způsobem posouvajícím se ke snaze utvářet veřejný prostor k obrazu svému. Myslím, že i tak lze text chápat jako splňující nároky na kvalifikační práci, třebaže v některých aspektech si nárokuje spíše emoční stránku člověka (symbolický interakcionalismus) než vykazuje skutečnou znalost kulturního kontextu. Není v tom však sama, ostatně český konzervativismus, který ji trápí, trpí obdobnými vadami, jen jinak nastíněnými, do jisté míry opozitními.

Navrhovaná klasifikace: velmi dobře

.....

podpis oponenta práce

V Českých Budějovicích dne 19. 12. 2022

Stupeň klasifikace:	Výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------